

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/2708
Toplantı Tarihi/Sayısı : 11.6.2024/47
Karar Numarası : 2024/530
Başvuran : M. E.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Antalya Valiliği (Antalya İl Emniyet Müdürlüğü)
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın gözaltına alındığı, gözaltı süresinin uzaması hakkında eşine haber verilmediği, gözaltındayken iki gün boyunca polislerin fiziki ve sözlü şiddetine maruz kaldığı iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Antalya İl Emniyet Müdürlüğü tarafından yürütülen operasyon kapsamında 15/10/2021 tarihinde evine polislerin geldiğini, direnmemesine rağmen silah doğrultularak gözaltına alındığını,

b. Eşi ve iki çocuğunun evde olduğunu, evinde ve arabasında arama yapıldığını ve tutanak tutulduğunu, tutanağın örneğini istediğini ancak tek suret olduğu ifade edilerek verilmediğini,

c. Antalya İl Emniyet Müdürlüğüne götürülerek nezarethane işlemlerinin yapıldığını ve dört gün gözaltında tutulacağını öğrendiğini, eşine haber vermek istediğini, talebinin yerine getirileceğinin söylendiğini ancak eşine haber verilmediğini,

ç. İlk gün ters kelepçeli şekilde nezarethane odasından ifade alma odasına alındığını, burada 3 polisin bulunduğunu, odaya girme esnasında ayağına vurduklarını ve düştüğünü, beline bastırdıklarını, daha sonra amir çağırıyor denilerek başka odaya götürüldüğünü, bu odada şüphelilerin resminin asılı olduğu yazı tahtasının bulunduğunu, 5-6 polisin olduğunu ve şüpheliler hakkında sorular sorduklarını, polislerin kendisine küfür ettiğini, ensesine ve kafasına vurduklarını,

d. İkinci gün akşam saatlerinde ifade odasına ters kelepçeli götürüldüğünü, kelepçesinin çıkarıldığını ve polislerin kendisine daha iyi davrandığını, sorular sorduklarını, verdiği cevaplardan polisler memnun kalmayınca kendisine kelepçe takıldığını ve başka odaya götürüldüğünü, bu odada fiziksel ve psikolojik şiddete maruz kaldığını, polislerin kafasına ve ayağına vurduklarını,

e. İkinci gün eşinin avukat gönderdiğini, saat 01.30 gibi avukatının Antalya İl Emniyet Müdürlüğüne geldiğini ve ertesi gün avukatı eşliğinde ifadesinin alındığını, avukatının polislerden ifade tutanağının bir örneğini istediğini ancak verilmediğini, daha sonraki günlerde ifade tutanağının eşine avukatı aracılığıyla gönderildiğini öğrendiğini,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

f. Gözaltında üçüncü ve dördüncü gün kötü muameleye maruz kalmadığını,
g. Nezarethane odasına ilk gün doktor geldiğini ve parmaklıklar arasından sağlık durumunu sorduğunu, acıyan yerleri olduğunu söylediğini, doktorun morluk olup olmadığını sorduğunu ve sonra kendisini geçiştirdiğini,
h. İkinci gün farklı doktorun geldiğini ve yine parmaklıklar arasından sağlık durumunu sorduğunu,
ı. Üçüncü gün gelen bir diğer doktorun ise nezarethane odasının kilidini açtırıp oda içerisinde sağlık durumunu kontrol ettiğini,
i. Konu ile ilgili Manavgat Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusunda bulunduğunu ve Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Karar verildiğini, Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi (CİMER) üzerinden Adalet ve İçişleri Bakanlığına şikâyetinde bulunduğunu ifade etmektedir.

3. Muhatap Antalya İl Emniyet Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın Emniyet Genel Müdürlüğü, Manavgat Cumhuriyet Başsavcılığı ve CİMER'e yaptığı şikâyetler üzerine araştırma başlatıldığı,

b. Antalya Valiliği tarafından yürütülen araştırma kapsamında; Yakalama, Arama ve El Koyma Tutanağı, Şüpheli ve Sanık Hakları Formu, Yakınlarına Haber Verme Tutanağı, Adli Olgu Bildirim Formları, Sevk/Serbest Bırakma Tutanağı ile gözaltı süresi uzatma evrakları ve başvuranın şikâyetçi olduğu polis memurlarının ifadelerinin araştırma raporuna eklendiği,

c. Başvuranın gözaltında bulunduğu 15-18/10/2021 tarihleri arasında her gün için ayrı ayrı düzenlenen Adli Olgu Bildirim Formlarında "*Darp, cebir, yara ve bere izinin olmadığını bildirir kati raporudur.*" ibaresinin yer aldığı,

ç. 15/10/2021 tarihli Yakınlarına Haber Verme Tutanağına göre başvuranın eşine telefonla bilgi verildiği,

d. Gözaltı kararının uzatılmasına dair tebligatta başvuranın imzasının yer aldığı,

e. 15-18/10/2021 tarihleri arasına ait kamera görüntülerinin kayıtlarının mevcut olmadığı,

f. Yapılan araştırma neticesinde başvuranın iddialarını destekleyici somut herhangi bir delilin bulunmadığı, işlemlerin yasal mevzuat doğrultusunda gerçekleştirildiği kanaatiyle 18/9/2023 tarihinde dosyanın işlemde kaldırılması yönünde araştırma raporu hazırlandığı ve 9/10/2023 tarihinde dosyanın işlemde kaldırılması yönünde karar verildiği belirtilmiştir. Ayrıca başvuranın gözaltında tutulduğu 15-18/10/2021 tarih aralığına ait kamera görüntülerinin kayıtlarının mevcut olmadığına dair düzenlenen tutanak ve Adli Olgu Bildirim Formları dahil olmak üzere muhtelif bilgi ve belgelerin birer sureti iletilmiştir.

4. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. Şüpheli ve Sanık Hakları Formunda niçin yakalandığına dair ilgili kısmın boş bırakıldığı,

b. Şüpheli ve Sanık Hakları Formunun bir örneğinin olay esnasında kendine verilmediğini, şikâyetçi olduktan sonra formun örneğini alabildiğini,

c. Sevk ve Serbest Bırakma Tutanağında gözaltından çıkarıldığı tarih ve saatin yer almadığını ve tutanağın bir örneğinin verilmediğini,

ç. Yakınlarına Haber Verme Tutanağında olayın konusuna yer verilmediğini, tutanaktaki imzanın kendisine ait olmadığını, gözaltı süresinin uzatılmasına ilişkin eşine haber verilmediğini,

d. Gözaltındaki süreçte 18/10/2021 tarihli muayene dışında sağlık kontrollerinin nezarethane odasında parmaklıklar arasından yapıldığını belirtmekte ve başvuru dilekçesindeki iddialarını tekrarlamaktadır.

5. Başvuranın gözaltında kötü muameleye maruz kaldığı şikayeti kapsamında yapılan soruşturma işlemleri neticesinde Manavgat Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 2023/... Karar No ile Kovuşturmaya Yer Olmadığına Dair Karar verildiği bilgisi edinilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "*Kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığı*" başlıklı 17'nci maddesi şöyledir:

"Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz.

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. (...)"

7. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, Kurumun; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

8. Mezkûr Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

9. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "*Karar Türleri*" başlıklı 65'inci maddesine göre "*Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın, iddia ve talepleri konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

12. Somut olayda başvuran Antalya İl Emniyet Müdürlüğü tarafından yürütülen operasyon kapsamında gözaltına alındığını, gözaltı süresinin uzaması hakkında eşine haber verilmediğini ve gözaltında iki gün fiziki ve sözlü şiddete maruz kaldığını ileri sürmektedir.

13. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), bir kötü muamelenin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 3'üncü maddesi kapsamında değerlendirilebilmesi için belli bir şiddet seviyesine ulaşması gerektiğini, bu asgari seviyenin göreceli olduğunu, vakadaki muamelenin niteliği ve bağlamı, icrasının şekli ve yöntemi, süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ve bazı durumlarda mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi koşullara bağlı olduğunu ifade etmiştir (AİHM, *Bouyid/Belçika*, B. No: 23380/09, 28/9/2015, para. 86). Ayrıca, 3'üncü maddenin yakalama gibi bazı koşullarda güç kullanımını yasaklamadığını ancak yalnızca zaruri olması ve aşırı olmaması kaydıyla böyle bir güç kullanılabileceğini belirtmiştir (AİHM, *Vasilev/Bulgaristan*, B.

No:48130/99, 12/4/2007, para. 63).

14. Anayasa Mahkemesi (AYM), asgari eşik seviyesini aştığı varsayılan kötü muamele iddialarının makul şüphe kalmayacak şekilde kanıtlanması şartını aramakta ve başvurularda öncelikle bu konudaki kanıtlama sorununu ele almaktadır. Mağdur olduğunu ileri süren kişilerin kötü muamele yasağı kapsamına giren ağırlıkta bir muamele görmüş olabileceklerini gösteren emare ve delil sunmaları gerektiğini belirtmek gerekmektedir (AYM, *Beyza Metin*, B. No: 2014/19426, 12/12/2018, para. 45).

15. Öte yandan AİHM iddiaların doğruluğunu araştırıp ortaya koyarken, tarafların kendisine sunduğu ve resen elde ettiği bütün materyallere dayanmakta ve delilleri takdir etmektedir. Kanıtlama yükümlülüğünün taraflar arasında dağıldığı görülmektedir. Nitekim, Sözleşme organları önündeki bazı davalarda, “*iddiasını kanıtlamak iddia edene düşer*” prensibini katı bir şekilde uygulama imkânı yoktur (AİHM, *Orhan/Türkiye*, B. No: 25656/94, 6/11/2002, para. 266). Yaşama hakkının ihlali iddiasında olduğu gibi işkence ve kötü muamele iddiaları konusunda da Mahkeme, “*makul şüphe bulunmaması*” ya da “*bütün makul kuşkunun ötesinde*” şeklinde bir kanıtlama standardı uygulamaktadır. Ancak Mahkeme, bu kanıtlamaya yeterince sağlam, kesin ve birbirleriyle uyumlu çıkarsamaların ve aynı ölçüde çürütülememiş maddi karinelerin bir arada bulunmasıyla varılabileceğini kabul etmektedir (AİHM, *İrlanda/Birleşik Krallık*, B. No: 5310/71, 18.01.1978, para. 161).

16. AİHM, işkence ve kötü muamelenin yapıp yapılmadığının tespiti için en önemli delil olan sağlık raporlarının, Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi (CPT) tarafından tavsiye edilen standartlarda ve İşkence ve Diğer Zalimane, İnsanlıkdışı ve Aşağılayıcı Muamele ve Cezaların Etkili Bir Biçimde Soruşturulması ve Belgelendirilmesine İlişkin Kılavuzda (İstanbul Protokolü) yer alan ilkelere uygun verilmiş olmasını aramaktadır. AİHM’e göre, bu belgelerdeki standartların ve ilkelerin altında kalan bir sağlık raporunda başvuranın vücudunda yara bere izleri bulunmadığı söyleniyorsa, böyle bir sağlık raporuna başvuranın kötü muamele gördüğünü veya görmediğini kanıtlayıcı bir belge olarak dayanılmaz; başvuranın iddialarını destekleyen başka bir delil de bulunmaması halinde kötü muamele kanıtlanmış olmaz (AİHM, *Ballıkaş/Türkiye*, B. No: 76730/12, 22/9/2021, para. 29-30).

17. Ayrıca başvuranın kendisine yapıldığını iddia ettiği kötü muamele fiilleri ile sunduğu deliller uyumlu olmalıdır. AİHM’de görülen davada başvuran gittiği karakolda birkaç kez yüzüne ve karnına vurulduğunu iddia etmiş, sunduğu raporda göz çukurlarında, boynunda ve sağ omzunda acı hissettiğini belirtmiştir. AİHM’e göre başvuran bu iddialarını kanıtlayan kesin ve ikna edici delil sunamamıştır; çünkü başvuranın iddia ettiği şekilde bir kötü muamelenin aynı gün kendisini muayene eden doktor tarafından görülebilecek belirgin izler bırakmış olması gerekmektedir (AİHM, *Çelik/Türkiye*, B. No: 39324/02, 20/04/2009, para. 33). Başvuranların iddia ettiği şekilde bir kötü muamele, kendisini birkaç gün sonra muayene eden doktorun gözlemleyebileceği şekilde izler bırakmadığından ve başvuranların gördüğünü iddia ettiği muameleleri yansıtmayan rapora da itiraz etmemiş olduğundan, Mahkeme başvuranların gördüklerini iddia ettikleri muamelelerin gerçekliğinden kuşkuya düşmüştür (AİHM, *Gök ve Güler/Türkiye*, B. No: 60579/00, 08/04/2008, para. 36). Dolayısıyla AİHM içtihatlarından anlaşıldığı üzere kötü muamele iddiaları ayrıntılı ve tutarlı, sunulan deliller kanıtlayıcı ağırlığa sahip olmalıdır.

18. Somut olay kapsamında başvuran 15/10/2021 tarihinde gözaltına alınarak nezarethane odasına konulduğunu, 4 gün gözaltında tutulacağını öğrendiğini, eşine haber vermek istediğini ama haber verilmediğini iddia etmektedir. Ancak muhatap Kurum tarafından iletilen belgelerde yer alan Yakınlarına Haber Verme Formuna göre 15/10/2021 tarihinde başvuranın eşine gözaltı süresinin uzatılmasına ilişkin haber verildiği ve formda başvuranın imzasının yer aldığı görülmüştür.

19. Başvuran başvuru dilekçesinde gözaltına alındığını, ilk gün ters kelepçeli şekilde nezarethane

odasından ifade alma odasına alındığını, bu odaya alınırken polislerin ayağına vurduğunu, yere düştüğünü ve beline vurduklarını iddia etmiştir. İkinci gün ise yine ters kelepçeli şekilde ifade alma odasına götürüldüğünü, kelepçenin çıkarıldığını ve başlangıçta polislerin iyi davrandığını ancak daha sonra kelepçe takılarak başka odaya götürüldüğünü, polislerin kafasına ve ayağına vurduklarını ileri sürmüştür. Bunun yanı sıra gözaltındaki üçüncü ve dördüncü günde herhangi bir kötü muameleye maruz kalmadığını belirtmiştir. Başvuranın iddiaları ile ilgili yapılan incelemede; başvuranın gözaltında tutulduğu 15-18/10/2021 tarihlerinde her gün için ayrı ayrı ve farklı doktorlar tarafından Adli Olgu Bildirim Formu düzenlendiği, mezkûr formlarda ‘‘Darp, cebir, yara ve bere izinin olmadığı bildirir kati raporudur.’’ ibaresinin yer aldığı görülmüştür.

20. Somut dosya kapsamında muhatap Kurumdan 15-18/10/2021 tarih aralığına ait kamera görüntüleri talep edilmişse de ilgili tarihlere ait kamera görüntülerinin kayıtları mevcut olmadığı için gönderilemediği belirtilmiştir.

21. AİHM’e göre; bir delil yeterince sağlam, açık, birbiriyle uyumlu çıkarımların, aksi ispat edilemez maddi karinelerin bir arada var olmasıyla elde edilebilir (AİHM, *Subaşı ve Çoban/Türkiye*, B. No: 20129/07, 9/7/2013, para. 33). Tüm bu içtihatlar ve açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde, başvuru konusu kötü muamele iddiasının ispatına elverişli bir delil bulunmadığı ve iddia konusu olaya ilişkin kamera görüntüleri mevcut olmaksızın bir değerlendirme yapılmasının da olanaklı olmadığı, ayrıca başvuranın Adli Olgu Bildirim Formlarındaki ‘‘Darp, cebir, yara ve bere izinin olmadığını bildirir kati raporudur.’’ ibaresi göz önüne alındığında başvuranın kötü muamele iddialarının makul kuşku kalmayacak şekilde kanıtlandığı sonucuna varmanın mümkün olmadığı değerlendirilmiştir. Sonuç olarak başvuru dilekçesindeki iddialar kapsamında hak ihlaline varan bir uygulama bulunmadığı değerlendirilmektedir.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

11/6/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye